

Plan van aanpak

Evaluatie Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring 2018

➤ 27 februari 2018

Afdeling Strategie en Coördinatie
Afdeling Ondernemen en Innoveren

Inhoud

INHOUD	2
INLEIDING	3
1 AANLEIDING VOOR DE EVALUATIE	4
2 BELEIDSCONTEXT	5
2.1 ONTSTAAN	5
2.2 EVOLUTIE	6
3 DOELSTELLINGEN VAN DE EVALUATIE EN BEOOGDE RESULTATEN	7
3.1 DOELSTELLINGEN	7
3.2 BEOOGDE RESULTATEN	7
4 KRIJTLIJNEN EN DRAAGWIJDTE VAN DE EVALUATIE	9
5 EVALUATIELUIKEN	10
5.1 ZELFEVALUATIE DOOR ECOOM	10
5.2 EVALUATIE VAN DE INSCHAKELING IN HET BELEID EN VAN DE ROL EN POSITIE VAN ECOOM	10
5.3 EVALUATIE VAN DE PRESTATIES, RESULTATEN EN IMPACT VAN ECOOM	11
5.4 EVALUATIE VAN DE WERKING EN HET FUNCTIONEREN VAN ECOOM	11
5.5 EVALUATIE VAN ECOOM BINNEN EEN EVOLUERENDE BELEIDSCONTEXT	12
5.6 BLIK OP DE TOEKOMST: ANALYSE EN BEOORDELING VAN HET ONTWERP VAN MEERJARENPLAN 2019-2023	12
5.7 SWOT	13
5.8 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	13
6 EVALUATIEMETHODOLOGIE	14
6.1 EVALUATIEMETHODOLOGIE	14
6.2 PROCEDURE	14
6.2.1 <i>Algemeen</i>	14
6.2.2 <i>Timing</i>	15
6.2.3 <i>Op te leveren informatie</i>	15
7 UITVOERING EN PROCEDUREEL VERLOOP VAN DE EVALUATIE	16
7.1 OVERHEIDSOPDRACHT	16
7.2 BESCHIKBARE DOCUMENTEN	16
8 COMMUNICATIEAANPAK OVER DE RESULTATEN VAN DE EVALUATIE	17
9 AFSPRAKEN GEMAAKT MET ECOOM NA OVERLEG	18

Inleiding

Het Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECOOM) vindt zijn oorsprong in het decreet van 4 juli 2008¹ waarin de Vlaamse Regering gemachtigd werd tot de erkenning van het door de verenigde universitaire associaties opgericht betreffend centrum, hierna ECOOM genoemd. Tevens bepaalde de decreetgever dat de erkenning van ECOOM van rechtswege een einde maakt aan (de erkenning en financiering van) het Steunpunt O&O-indicatoren (SOOI), aangezien ECOOM de taken van deze laatste overneemt.

De decreetgever hanteerde hierbij de ratio dat bepaalde structurele taken die o.a. betrekking hebben op internationale verplichtingen betreffende O&O-gegevens beter niet toevertrouwd worden aan een entiteit met een tijdelijk karakter.

Met haar beslissing d.d. 12.12.2008 en in overeenstemming met artikel VI.9.6 van het decreet van 19 maart 2004² erkende de Vlaamse Regering ECOOM en werd een eerste (vijfjarige) convenant (2009-2013) afgesloten tussen de Vlaamse overheid en de vijf universitaire associaties. Dit convenant was in essentie een actualisering van de beheersovereenkomst die tussen de Vlaamse overheid en het Steunpunt O&O-indicatoren (voor de periode 2007-2011) werd afgesloten. Eind 2012-begin 2013 werd ECOOM conform dit convenant geëvalueerd.

Ondertussen werd in 2014 de decretale basis voor ECOOM verlegd naar het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het Wetenschaps- en Innovatiebeleid (hierna W&I-decreet genoemd). Het W&I-decreet geeft de opdrachten mee en behandelt beknopt het bestuur en de werking, de elementen die het convenant betreffende ECOOM minstens moet bevatten, de subsidie en de evaluatie.

Eind 2013 werd een nieuw convenant afgesloten met ECOOM voor de periode 1 januari 2014 tot 31 december 2018.

ECOOM is een consortium dat expertise bundelt uit de vijf universitaire associaties. De initiërende instelling is de KU Leuven. De opdrachten van ECOOM zijn³:

1. een performant systeem van O&O- en innovatie-indicatoren ontwikkelen en onderhouden dat de Vlaamse overheid moet voorzien van geactualiseerde en relevante statistische data over de O&O- en innovatieperformantie van de Vlaamse regio. Het ontwikkelt ook een portefeuille van relevante wetenschappelijke onderzoeksactiviteiten ter ondersteuning van die opdracht;
2. kwantitatieve parameters berekenen in het kader van de decretale en tijdelijke financieringskanalen van het wetenschaps- en innovatiebeleid en van specifieke onderzoeksgerelateerde werkingstoelagen aan hogeronderwijsinstellingen;
3. in statistische gegevens voorzien over O&O en innovatie in het kader van internationale afspraken met supranationale organisaties.

Naast de subsidie voorzien in het convenant 2014-2018 werd in deze convenantsperiode nog een bijkomende subsidie toegekend aan ECOOM voor een specifieke bijkomende opdracht (zie punt 2.2).

Voorliggend plan van aanpak heeft betrekking op de evaluatie van ECOOM.

¹ Onderwijsdecreet XVIII

² Decreet betreffende rechtspositieregeling van de student, de medezeggenschap in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdeling van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs.

³ W&I-decreet en convenant Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring 2014-2018. Art. 7.

1 Aanleiding voor de evaluatie

Het W&I-decreet voorziet in art 63/12 dat de Vlaamse Regering erover moet waken dat de activiteiten van ECOOM worden geëvalueerd voor het verstrijken van het lopende convenant. Dit dient te gebeuren aan de hand van de strategische en operationele doelstellingen en indicatoren die vastgelegd zijn in het convenant. Hierbij staat ook aangegeven dat de voorwaarden voor een nieuw convenant onder meer bepaald worden door de resultaten van de evaluatie.

Het convenant Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring 2014-2018 voorziet in navolging van de bepalingen van het W&I-decreet in artikel 14 in een evaluatie.

In detail bevat dit art. 14 volgende bepalingen:

§1 In de eerste helft van 2018 wordt een evaluatie uitgevoerd, die betrekking zal hebben op de mate waarin het expertisecentrum zijn algemene doelstellingen heeft gerealiseerd.

De evaluatie zal in het bijzonder betrekking hebben op enerzijds de wetenschappelijke kwaliteit en relevantie van het onderzoek uitgevoerd door het expertisecentrum en anderzijds de beleidsrelevantie van de gerealiseerde producten en het gerealiseerde onderzoek. De evaluatie zal tevens nagaan in welke mate rekening werd gehouden met de conclusies en aanbevelingen van de vorige externe evaluatie.

Voor de evaluatie kan een panel van internationale experts worden ingeschakeld. De leden van het panel dienen over de expertise te beschikken die nodig is om zowel de wetenschappelijke als de beleidsrelevante opdracht van het expertisecentrum te beoordelen. De leden van het panel worden aangeduid door de stuurgroep die de evaluatie begeleidt en dit in overleg met het expertisecentrum.

De evaluatie zal in het bijzonder rekening houden met de jaarrekeningen en jaarverslagen van het expertisecentrum, een benchmarking met andere vergelijkbare buitenlandse onderzoeksinstellingen en met de zelfevaluatie opgesteld door het expertisecentrum.

De evaluatie kan aanbevelingen formuleren om de werking van het expertisecentrum te verbeteren en formuleert in het bijzonder een advies over het ontwerp van meerjarenplan 2019-2023.

§2 Nadere bepalingen over de inhoud van de evaluatie en de reikwijdte zullen uiterlijk in het voorlaatste jaar van het convenant worden gesteld door het departement⁴ en toegelicht aan het expertisecentrum.

§3 De kosten van de evaluatie worden door het departement gedragen.

§4 De evaluatie wordt door het departement georganiseerd in de eerste helft van 2018 en moet afgerond zijn op 30 juni 2018.

§5 Het departement zal voor de evaluatie de gepaste evaluatieorganen aanstellen die over de expertise beschikken om de activiteiten, de resultaten en het potentieel van het expertisecentrum vakkundig te beoordelen. Daarbij zullen de algemene en specifieke procedures gevolgd worden die het departement uitgewerkt heeft. Meer informatie over de evaluatieprocedures is opgenomen in het evaluatiekader van het Departement.

§6 De zelfevaluatie bestaat uit zowel een ex-post- als een ex-antegedeelte en wordt door het expertisecentrum opgesteld op basis van een sjabloon en vragenlijst die het Departement aanreikt. Het ex-antegedeelte van de zelfevaluatie behelst het opstellen van een ontwerp van meerjarenplan voor de periode die volgt op de looptijd van dit convenant. Dat ontwerp van meerjarenplan zal mee beoordeeld worden in het kader van de evaluatie van het expertisecentrum. De volledige zelfevaluatie wordt beschouwd als een werkdocument dat input levert voor de evaluatie. Na de evaluatie kan de zelfevaluatie, voornamelijk het ex-antegedeelte, verder evolueren tot een definitief meerjarenplan.

⁴ Hiermee wordt het Departement EWI bedoeld.

2 Beleidscontext

2.1 ONTSTAAN

////////////////////

Het Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECCOM) is de opvolger van het Steunpunt O&O-Indicatoren, dat erkend werd n.a.v. de open oproep voor de financiering van een tweede generatie van het Programma Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek (2007-2011).

Het Programma Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek werd in 2001 opgestart om wetenschappelijke ondersteuning te bieden aan het beleid en dit om snel en proactief in te kunnen spelen op maatschappelijke ontwikkelingen en uitdagingen. Door de oprichting van deze steunpunten wordt de nadruk gelegd op structurele financiering binnen beleidsrelevante thema's. Met het (oorspronkelijke) steunpuntenprogramma⁵ wenste men vanuit het beleid langlopende financiering beschikbaar te stellen om capaciteit aan beleidsrelevant onderzoek op te bouwen of in stand te houden en dit in een dynamische omgeving waar periodiek herbekijken van de thema's mogelijk is.

Hierbij werd een evenwicht gezocht tussen selectiviteit, stabiliteit en flexibiliteit:

- Selectiviteit: de lijst van thema's is beperkt en per thema kan maar één steunpunt worden geselecteerd en gefinancierd.
- Stabiliteit: om een onderzoekspotentieel te kunnen opbouwen en vooral onderzoekers te kunnen vormen, is een financiering van minimaal vier jaar nodig. De steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek worden daarom gefinancierd voor een periode van vijf jaar.
- Flexibiliteit: het beleid is dynamisch en de selectie van thema's en de onderzoeksvragen binnen een thema moeten hierop inspelen. Deze worden daarom om de vijf jaar herbepaald en via een open oproep worden per thema een (consortium van) onderzoeksgroepen geselecteerd.

De eerste generatie van het Programma Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek liep van 2001 t.e.m. 2006. Eén van de prioritaire thema's was de ondersteuning van de ontwikkeling en de opvolging van het Vlaamse wetenschaps- en innovatiebeleid aan de hand van kwantitatieve indicatoren. Dit steunpunt, genaamd O&O-Statistiek en uitgevoerd door de KU Leuven kreeg o.m. de opdracht om basisgegevens aan te leveren die worden gebruikt in de verdeelsleutel voor de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) en later ook in de verdeelsleutel voor de Industriële Onderzoeksfondsen (IOF).

Na een doorlichting van de eerste generatie steunpunten in 2005 werd de geactualiseerde regelgeving⁶ m.b.t. de steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek vastgelegd en werd een open oproep voor de financiering van een tweede generatie steunpunten (2007-2011) gelanceerd.

De taak van de (2de generatie) steunpunten bestond zowel uit probleemgericht kortetermijnonderzoek als uit fundamenteel langlopend basisonderzoek rond thema's die de Vlaamse overheid beschouwt als prioritair en relevant voor haar beleid. Daarnaast omvatte de opdracht ook kennisoverdracht en wetenschappelijke dienstverlening, naast het opbouwen van dataverzameling, analyse en ontsluiting van gegevens.

Ook binnen deze tweede generatie behoorde het thema O&O-indicatoren tot de lijst van prioritaire thema's en werd een steunpunt O&O-Indicatoren erkend.

Dit steunpunt bestond uit een consortium van alle Vlaamse universiteiten met de KU Leuven als coördinator. Conform de bepalingen van eerder vermeld besluit werd met het consortium een beheersovereenkomst afgesloten waarin de taken van het Steunpunt O&O-Indicatoren werden vastgelegd, evenals de financiering

⁵ VR 2008 1212 DOC 1424

⁶ Besluit van de Vlaamse Regering van 15 september 2006 betreffende de steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek.

die de Vlaamse overheid hiervoor beschikbaar stelde. Naast een continuering van de onderwerpen die al in het kader van de eerste oproep werden behandeld, werden een aantal andere onderwerpen toegevoegd. Het betrof o.m. het ontwikkelen van outputindicatoren in het kader van de Lissabon-doelstellingen.

Het Steunpunt voor O&O-Indicatoren nam binnen de steunpunten beleidsrelevant onderzoek een bijzondere plaats in, omdat het naast de ondersteuning inzake beleidsvoorbereiding, -opvolging en -evaluatie ook op een structurele manier gegevens levert zoals voor de jaarlijkse berekening van bepaalde financiering van de universiteiten, maar ook gegevens die Vlaanderen moet verzamelen en opleveren in het kader van internationale verplichtingen.

De decreetgever bepaalde in 2008 echter dat deze taken niet langer konden worden toevertrouwd aan een entiteit met een tijdelijk karakter die wordt geselecteerd op basis van vijfjaarlijkse oproepen.

Aldus werd het bestaande steunpunt opgeheven en ECOOM opgericht. ECOOM nam de taken van het voormalige steunpunt over en conform de bepalingen van het decreet (cf. inleiding), werd tussen de Vlaamse overheid en de universitaire associaties een convenant betreffende ECOOM afgesloten en dit voor een periode van vijf jaar (2009-2013).

2.2 EVOLUTIE

////////////////////

Zoals in de inleiding aangegeven, werd het eerste convenant betreffende ECOOM eind 2012/begin 2013 geëvalueerd. Eind 2013 werd een nieuw convenant afgesloten betreffende ECOOM. Dit convenant loopt van 1 januari 2014 tot 31 december 2018.

ECOOM is een consortium dat expertise bundelt uit de vijf universitaire associaties met KU Leuven als de initiërende instelling (cf. aanhef convenant 2014-2018).

Zijn opdrachten zijn duidelijk omschreven in het huidige convenant (zie inleiding). De uitvoering ervan gebeurt in eerste instantie o.b.v. het meerjarenplan en naderhand met meer specifieke jaarplannen.

Voor de uitvoering van de in het convenant vastgelegde plichten is voor de duur van het convenant een jaarlijkse subsidie voorzien van 2.240.000 euro⁷. Daarenboven is er nog een vaste jaarlijkse cofinanciering vanuit Onderwijs en Vorming voor 25.000 euro.

In 2016 werd een bijkomende subsidie van 120.000 euro verleend aan ECOOM voor het project "Ontwerpen en ontwikkelen van een geïntegreerd data-deel-platform". Dit project speelt in op de vraag naar de ontwikkeling en exploitatie van een interactief web-platform waarop gebruikers specifieke WT&I-data en -indicatoren zelf kunnen ophalen en verwerken in hun studies en rapporten. Dit web-platform zal ook dataleveranciers moeten toelaten data heel snel en efficiënt te leveren.

De ontwikkeling en exploitatie van dergelijk interactief web-platform is niet voorzien in het convenant en derhalve was er ook niet voorzien in de nodige financiering. Daarom heeft men ervoor geopteerd om aan ECOOM voor dit project een bijkomende subsidie toe te kennen via een Ministerieel Besluit. Dit project werd opgestart eind 2016 en loopt tot eind 2018.

⁷ Steeds binnen de mogelijkheden van de door het Vlaams Parlement goedgekeurde begroting is de financiering van ECOOM, onder voorbehoud

3 Doelstellingen van de evaluatie en beoogde resultaten

3.1 DOELSTELLINGEN

////////////////////////////////////

De doelstellingen van de evaluatie worden in de eerste plaats bepaald door wat in het W&I-decreet en in het convenant vermeld staat (zie punt 1). Daarnaast bepaalt het evaluatiekader van het Departement EWI dat het ruime beleidskader eveneens dient meegenomen te worden in iedere evaluatie.

De doelstelling van de evaluatie wordt hierdoor als volgt omschreven:

De evaluatie heeft als doel om na te gaan in welke mate en op welke wijze ECOOM zijn algemene doelstellingen heeft gerealiseerd en dit met bijzondere aandacht voor zowel de wetenschappelijke kwaliteit en relevantie van het onderzoek als de beleidsrelevantie van de gerealiseerde producten en het gerealiseerde onderzoek. Dit alles rekening houdend met de beleidsontwikkelingen en het algemeen kader waarbinnen ECOOM werkt en met het oog op een nieuw convenant met ECOOM.

3.2 BEOOGDE RESULTATEN

////////////////////////////////////

Als resultaten van de evaluatie worden minstens verwacht:

- 1° Analyse en beoordeling van de wijze waarop ECOOM zijn missie, opdracht en strategische en operationele doelstellingen heeft gerealiseerd en dit zowel in de context van het huidige convenant (en rekening houdend met een aantal bijkomende taken die in deze periode aan ECOOM werden toegekend en dit voor zover dit mogelijk is wat betreft de timing van deze bijkomende opdrachten⁸) als in de ruimere beleidscontext. Hierbij wordt in het bijzonder aandacht besteed aan enerzijds de wetenschappelijke kwaliteit van de resultaten en anderzijds de relevantie van de resultaten. M.b.t. de relevantie dient er zowel gekeken te worden naar de wetenschappelijke relevantie als naar de relevantie voor het beleid en voor verschillende overheden. Hierbij dienen zowel de gerealiseerde producten als het gerealiseerde onderzoek mee in beschouwing genomen te worden.
Naast elementen als kwaliteit en relevantie van de resultaten dienen ook efficiëntie en inschakeling in de Europese strategie voor open acces en het Vlaamse beleid rond Open Data meegenomen te worden in deze analyse.
Tot slot passen ook de bepalingen uit het convenant m.b.t. de genderdimensie en ruimer de diversiteitsdimensie (art.7) en hoe deze ingebouwd werden in het wetenschappelijk onderzoek waar relevant binnen deze analyse.
De analyse dient te gebeuren voor de periode 2012-2017(2018). Dit is aansluitend op de periode van de vorige evaluatie van ECOOM.
- 2° Analyse en beoordeling van de impact van ECOOM en dit zowel op wetenschappelijk vlak als op beleidsmatig vlak. Aangezien impact slechts meetbaar is na een langere periode dient deze analyse te gebeuren voor de periode 2001-2017/2018. Voor de wetenschappelijk impact kan er verder gebouwd worden op de impactanalyse die gebeurd is in de voorgaande evaluatie (2012-2013).
- 3° Financiële analyse van de middelen en beoordeling van de inzet ervan. Hierbij dienen de totale inkomsten in beeld gebracht te worden, nl. zowel de overheidsmiddelen (uit het convenant, jaarlijkse vaste cofinanciering vanuit Onderwijs en Vorming en voor extra opdrachten vanuit de overheid voor een aantal projecten) als (het hefboomeffect van de subsidies op het aantrekken van) externe publieke en private financiering. Ook dient te worden onderzocht hoe de middelen (en in het bijzonder deze van het convenant) werden aangewend en of de subsidies volstaan om de missie en opdrachten die ECOOM heeft op een kwaliteitsvolle manier uit te voeren. Daarnaast dient ook gekeken te worden naar de algemene bepalingen over de toekenning van financiële middelen opgenomen in het convenant (art.10).

⁸ Bv. Project harmonisering van semantiek in universitaire rankings voor de Vlaamse universiteiten en het project ontwerpen en ontwikkelen van een geïntegreerd data-deel-platform.

- 4° Analyse en beoordeling van de interne werking van ECOOM (tot op het niveau van de 5 associaties). Hierbij komen zowel de bestuurs- en beheersstructuur aan bod als de samenwerking en/of afstemming en dit zowel tussen de initiërende instelling en de associaties, als tussen de associaties onderling als binnen de verschillende associaties zelf. Hierbij kan ook bekeken worden hoe het convenant deze interne werking al dan niet en in welke zin heeft beïnvloed.
Ook eventuele verschillen tussen de 5 verschillende associaties wat betreft de interne werking de organisatie dienen hierbij bekeken te worden.
- 5° Analyse en beoordeling van de verschillende rollen en van de positie van ECOOM zowel in het Vlaamse (onderzoeks)landschap, als in een internationale context. Bijzondere aandacht dient hierbij te worden besteed aan enerzijds de samenwerking met/relatie tot andere onderzoeksinstellingen o.a STORE, maar ook de positie t.o.v. de Vlaamse overheid als dienstverlener en leverancier van statistische data en kwantitatieve parameters.
Ook de relatie en verhouding tot andere diensten binnen de Vlaamse overheid bv. het recent opgerichte Vlaamse Statistische Autoriteit dienen hierbij onderzocht te worden.
Ook deze analyse dient te gebeuren voor de periode 2012-2017/2018.
- 6° Analyse en beoordeling van de wijze waarop de resultaten van de vorige evaluatie 2012 al dan niet werden geïmplementeerd (door de overheid en/of ECOOM), rekening houdend met de evolutie die ECOOM sinds de vorige evaluatie heeft doorgemaakt.
- 7° Internationale vergelijking (benchmark) van ECOOM met vergelijkbare instellingen.
- 8° SWOT-analyse.
- 9° Blik op de toekomst: analyse en beoordeling van het ontwerp van strategisch plan voor de periode 2019-2023 dat ECOOM (in het kader van de zelfevaluatie) heeft opgesteld.
Voorgaande elementen zoals rol en positie, te behalen strategische en operationele doelstellingen en resultaten, taakafbakening, ed. dienen hierbij aan bod te komen.
- 10° Conclusies en aanbevelingen. Dit betreft conclusies betreffende de werking, resultaten en impact van ECOOM in de periode 2012-2018 en aanbevelingen naar verbetering en optimalisatie van ECOOM met het oog op het realiseren van de doelstellingen zoals gedefinieerd in het W&I-decreet. Dit omvat ook aanbevelingen betreft het opstellen van een nieuw convenant (strategische doelstellingen, taakafbakening, enz.).

De evaluatie moet leiden tot een rapport dat conclusies en aanbevelingen bevat betreffende de elementen voor een nieuwe samenwerking met en betreffende een (verbeterde) werking van ECOOM.

4 Krijtlijnen en draagwijdte van de evaluatie

De evaluatie spitst zich toe op de in deel 3 opgesomde analyses. De krijtlijnen van de evaluatie worden verder verduidelijkt aan de hand van de onderscheiden evaluatieluiken (zie deel 5).

Aantal randvoorwaarden:

Inhoudelijk: De opdracht omvat onder meer de evaluatie van ECOOM sinds de vorige evaluatie (2012-2013). Dit is m.a.w. een evaluatie vanaf werkingsjaar 2012 tot en met werkingsjaar 2017 (en 2018 voor zover mogelijk). De evaluatie richt zich in de eerste plaats op de opdrachten van ECOOM zoals geformuleerd in het W&I-decreet en in het convenant en in secundaire orde op de bijkomende opdrachten die ECOOM in deze periode van de overheid heeft gekregen. De evaluatie houdt rekening met de zelfevaluatie door ECOOM bestaande uit een ex-postluik en een ex-anteluik.

Financieel: De middelen die vrijgemaakt worden voor een evaluatie staan zo veel mogelijk in verhouding tot de financiële impact van het voorwerp van de evaluatie. Deze middelen zijn beschikbaar bij het Departement EWI.

Juridisch: Het W&I-decreet en het convenant geven een aantal modaliteiten weer waar de evaluatie aan dient te voldoen.

Timing: De evaluatie wordt conform art. 14 §4 van het convenant, door EWI georganiseerd in de eerste helft van 2018 en wordt afgerond tegen begin juli 2018.

5 Evaluatieluiken

Op basis van de in het W&I-decreet en het convenant omschreven specifieke punten waar de evaluatie in het bijzonder rekening mee moet houden, de elementen die minstens als resultaat van de evaluatie worden verwacht en de krijtlijnen en draagwijdte van de evaluatie indachtig, worden volgende evaluatieluiken naar voor geschoven. Deze luiken dienen in de evaluatieopdracht te worden opgenomen maar vormen geen exhaustieve opsomming. De gekozen evaluatieonderwerpen (per luik) zijn niet altijd even strikt van elkaar te scheiden. Overlappingsen tussen de luiken zijn dan ook niet uitgesloten.

In de omschrijving van deze luiken is een eerste aanzet gegeven voor een set evaluatievragen. Het is hierbij de bedoeling dat ze onder meer door de consultant verder worden uitgewerkt, om zo te komen tot een set van relevante evaluatievragen die leiden tot een goed onderbouwde evaluatie zodat er zowel tegemoet gekomen wordt aan de doelstellingen van deze evaluatie als aan de verwachte resultaten ervan.

5.1 ZELFEVALUATIE DOOR ECOOM

Zoals reeds vermeld onder deel 4 van dit plan van aanpak, dient ECOOM in overeenstemming met art. 14 §6 van het convenant een zelfevaluatie op te stellen. Deze zelfevaluatie bestaat uit een ex-postgedeelte, een terugblik op de voorbije convenantsperiode, en een ex-antegedeelte, een vooruitblik die in essentie bestaat uit een ontwerp van beleidsplan of strategisch plan voor een volgende termijn.

De volledige zelfevaluatie wordt beschouwd als een werkdocument dat input levert voor de evaluatie. De volledige zelfevaluatie is en blijft na de evaluatie ook strikt vertrouwelijk. Een deel van het ex-antegedeelte kan dan verder evolueren tot een definitief meerjarenplan en jaarplan.

Voor het opstellen van deze beide delen van de zelfevaluatie heeft EWI richtlijnen uitgewerkt die kunnen dienen als sjabloon of vragenlijst voor de zelfevaluatie (zie Bijlage 1).

Belangrijk op te merken is dat ECOOM reeds jaarlijks en volgens art. 13 §3 van het convenant rapporteert. Bij het opstellen van de verwachte zelfevaluatie is het geenszins de bedoeling dezelfde informatie nogmaals op te vragen of te reproduceren.

Er werd met ECOOM afgesproken dat het ex-post luik van de zelfevaluatie zal opstellen en aan het departement bezorgen tegen eind april, het ex-post luik volgt tegen 10 mei 2018..

5.2 EVALUATIE VAN DE INSCHAKELING IN HET BELEID EN VAN DE ROL EN POSITIE VAN ECOOM

Om de missie, doelstellingen en opdrachten betreffende ECOOM te kunnen realiseren, heeft ECOOM voor de periode van het convenant 2014-2018 een meerjarenplan opgesteld.

Er dient beoordeeld welke rol(len) en positie ECOOM op basis van dit meerjarenplan inneemt in het ruime beleidskader. Hier dient zowel gekeken te worden naar rol(len) en positie van ECOOM in het Vlaamse en internationale onderzoekslandschap als naar de rol die ECOOM inneemt als dienstverlener t.a.v. de Vlaamse overheid, instanties ingesteld door de Vlaamse Regering en andere stakeholders.

Bijzondere aandacht dient hierbij te worden besteed aan enerzijds de samenwerking met/relatie tot andere onderzoeksinstellingen o.a. STORE, maar ook aan zijn andere rol met name als toeleverancier van statistische data en kwantitatieve parameters aan verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid en aan instanties ingesteld door de Vlaamse Regering.

Een beperkt bijkomend element hier is ook de verantwoordelijkheid voor de verwerking van de gegevens die ECOOM beheert in het kader van zijn opdracht en wie -in het licht van de Europese gegevensverordening- de verantwoordelijke voor verwerking is. Naast het bepalen van de verantwoordelijke voor verwerking is het in deze evaluatie ook belangrijk te kijken naar de specifieke doelstellingen van deze databanken die ECOOM in het kader van zijn opdracht beheert en in welke mate het gebruik hiermee in overeenstemming is en dit eveneens in het licht van de Europese gegevensverordening.

Binnen deze rol als toeleverancier dient ook gekeken te worden naar (mogelijke) afstemming van de verschillende datastromen (bv. met betrekking tot onderzoek in het algemeen en tot de verantwoording ervan in het bijzonder) en de rol die ECOOM hier speelt en/of kan spelen.

5.7 SWOT

////////////////////////////////////

Op basis van de informatie en inzichten verzameld in alle voorgaande luiken, wordt een SWOT-analyse opgesteld, rekening houdend met de missie, taken en doelstellingen van ECOOM.

5.8 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

////////////////////////////////////

De conclusies van de evaluatie van de hoger genoemde evaluatieluiken worden hier samengebracht met aanbevelingen naar verbetering en optimalisatie van ECOOM, en dit met het oog op het realiseren van de opdrachten en taken van ECOOM zoals omschreven in het W&I-decreet. Dit omvat ook concrete aanbevelingen betreft het opstellen van een nieuw convenant (missie, opdrachten, beheer, aanvullende opdrachten, rapportering, enz.).

De aanbevelingen kunnen zowel gericht zijn naar de overheid als naar ECOOM en hebben betrekking op de doelstellingen van ECOOM en zijn verschillende taken en rollen.

6 Evaluatiemethodologie

6.1 EVALUATIEMETHODOLOGIE

////////////////////////////////////

De te hanteren methodologie omvat volgens het convenant minstens:

- benchmark met andere vergelijkbare buitenlandse instellingen;
- de zelfevaluatie bestaande uit een ex-post- en ex-anteluid.

Daarnaast dient de methodologie ook minimaal het volgende te omvatten:

- deskstudie;
- consultatie van aantal betrokken stakeholders (Vlaamse overheid, partners, ...);
- consultatie van ECOOM;
- inzet van een internationaal expertenpanel;
- SWOT-analyse.

De evaluatiemethodologie kan nog verder uitgebreid worden. De finale methodologie wordt door de stuurgroep en in overleg met de consultant bepaald.

6.2 PROCEDURE

////////////////////////////////////

6.2.1 Algemeen

Aangezien er in het Departement EWI onvoldoende capaciteit en expertise aanwezig om deze evaluatie zelf uit te voeren, dient een gepaste externe evaluator gezocht te worden.

Voor de uitvoering van de evaluatieopdracht zal zowel een beroep worden gedaan op een externe consultant als op een internationaal expertenpanel.

De externe consultant moet over voldoende kennis en inzicht beschikken met betrekking tot zowel beleidsevaluatie op zich, tot het onderwerp van de evaluatie zelf als tot de Vlaamse W&I-context en ruimere beleidscontext (federaal, Europees, internationaal).

Daarnaast zal een expertenpanel worden ingeschakeld. Dit expertenpanel wordt samengesteld door de stuurgroep die de evaluatie opvolgt en wordt geëngageerd door het Departement EWI. Aan ECOOM zal de mogelijkheid geboden worden om suggesties te doen voor de samenstelling van dit expertenpanel. De specifieke rol van het expertenpanel in deze evaluatie bv. welke evaluatievragen het expertenpanel moet beantwoorden, zal in een later stadium door de stuurgroep afgebakend worden. Het tijdsvenster van het plaatsbezoek door het panel zal in overleg met ECOOM bepaald worden.

De externe consultant zal instaan voor de begeleiding van het plaatsbezoek⁹ van het expertenpanel.

De evaluatie zal begeleid worden door een stuurgroep waarin vertegenwoordigers van het Departement EWI (zowel de evaluatiecel van de afdeling Strategie en Coördinatie als de dossierbehandelaar voor ECOOM van de afdeling Ondernemen en Innoveren, als een vertegenwoordiger van de afdeling Onderzoek) zijn opgenomen. Verder wordt een vertegenwoordiger van de minister bevoegd voor het Wetenschaps- en Innovatiebeleid in de hoedanigheid van waarnemer opgenomen in de stuurgroep. De externe consultant wordt uitgenodigd deel te nemen aan de stuurgroepvergaderingen maar maakt geen deel uit van de stuurgroep.

De stuurgroep volgt het verloop van het evaluatieproces op en kan zo nodig bijsturen. De rapportering vindt plaats aan de leden van de stuurgroep die de kwaliteit van het geleverde werk bewaakt. Ten slotte ziet de stuurgroep erop toe dat de evaluatie door de externe consultant resulteert in concrete aanbevelingen die inpasbaar zijn in de regelgeving.

⁹ Er wordt uitgegaan van een tweedaags plaatsbezoek.

6.2.2 Timing

- Half februari 2018: Overleg met ECOOM i.v.m. aanpak evaluatie en richtlijnen zelfevaluatie
- Half februari 2018: Validering plan van aanpak
- Half maart: Gunning overheidsopdracht en start van de evaluatie
- Eind april: Opleveren zelfevaluatie (ex-postluik)
- 10 mei: Opleveren zelfevaluatie (ex-anteluid)
- Half mei 2018: Beoordeling door panel van experts
- Half juni 2018: Ontwerp van eindrapport
- Eind juni 2018: Validering van het ontwerp van eindrapport door de stuurgroep onder voorbehoud van de verbetering van materiële fouten
- Eind juni-begin juli 2018: Controle op materiële fouten door ECOOM
- Begin juli 2018: Definitief eindrapport
- Juli 2018: Mededeling van de evaluatieresultaten
- September-oktober 2018: Nazorggesprek

6.2.3 Op te leveren informatie

- Tussentijdse rapportering (onder meer ten behoeve van het panel van experts)
- Aparte rapportering door het panel van experts
- Eén eindrapportering waarin zowel ECOOM in zijn geheel als de verschillende associaties apart aan bod komen.

7 Uitvoering en procedureel verloop van de evaluatie

7.1 OVERHEIDSOPDRACHT

////////////////////////////////////

De consultant zal worden aangesteld via een aanbestedingsprocedure. Het is de bedoeling betreffende procedure in februari 2018 op te starten. De afdeling Strategie en Coördinatie (ASC), met name de evaluatiecel, staat in voor het geheel van (de afhandeling van) de aanbestedingsprocedure. Dit omvat zowel het voortraject, de eigenlijke aanbestedingsprocedure als de opvolging van de uitvoering van de opdracht.

7.2 BESCHIKBARE DOCUMENTEN

////////////////////////////////////

Volgende informatie zal ter beschikking worden gesteld aan de consultant, hetzij als bijlage bij het bestek, hetzij op de relevante website, hetzij elektronisch op te vragen bij het departement:

- Voor het opstellen van de offerte:
 - het convenant 2014-2018 tussen de Vlaamse Gemeenschap en de universitaire associaties betreffende ECOOM
 - documenten m.b.t. aanvullende subsidies
 - Publieke documenten zoals:
 - het W&I-decreet
 - beleidsbrieven en beleidsnota's van de Vlaamse overheid
 - informatie over ECOOM en zijn initiatieven via de website
 - Evaluatierapport evaluatie 2012/2013
- Bij de plaatsing van de opdracht (of later):
 - meerjarenplan 2014-2018
 - jaarlijkse plannen en begrotingen
 - jaarlijkse rapportering en financiële verslaggeving
 - de door ECOOM opgestelde zelfevaluatie
 - evaluatierapport van VABB-SHW (2017)
 - (andere relevante documenten)

8 Communicatieaanpak over de resultaten van de evaluatie

Cf. de communicatiestrategie betreffende beleidsevaluaties (zie <http://www.ewi-vlaanderen.be/ewi/wat-doen-we/beleidsevaluatie>).

9 Afspraken gemaakt met ECOOM na overleg

Er heeft een overleg plaats gevonden met ECOOM op 16 februari 2018. Bedoeling van het overleg was de grote lijnen van het (ontwerp van) plan van aanpak toe te lichten aan het voorwerp van de evaluatie, de richtlijn m.b.t. de zelfevaluatie over te maken en verder om een aantal praktische afspraken te maken.

Op het overleg werd het volgende afgesproken:

- Koenraad Debackere zal contactpersoon zijn voor deze evaluatie. Dani Vandepoel wordt bij mailing steeds in cc gezet.
- Koenraad stemt de timing voor het opleveren van de zelfevaluatie intern verder af.